УДК 001:303.687

НАУКОВІ ПРОЄКТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Каріков С.А., доктор історичних наук, професор
Національний університет цивільного захисту України

Суттєвою особливістю розвитку науки є наступність досвіду і знань, єдність традицій та новаторства. Однією з форм її втілення є наукові проєкти, здійснення яких передбачає активність мислення, творчі дискусії та конструктивну критику.

Проєктна діяльність, по суті, неможлива поза постійним пошуком і знаходженням нових ідей. Ідея проєкту, втілюючись у життя, дає змогу розв'язати певну актуальну проблему, створивши певний унікальний продукт або послугу. Для досягнення такої унікальності ідея проєкту повинна мати ознаки креативності (оригінальність, новаторство, впливовість, формування нового), що постають наслідком застосування творчого підходу в межах відповідної проєктної діяльності.

Наукові проєкти (НП) характеризуються тим, що в них порушується «рівноправність» керівників проєктів і функціональних керівників – виконавці підпорядковані, в першу чергу, функціональним керівникам. Належне управління НП – ключова умова досягнення кінцевого результату. Воно повинно носити системний характер, що передбачає контроль ходу реалізації проєкту, виявлення відхилень фактичного процесу від запланованого, коригування дій на будь-якому етапі реалізації проєкту.

У процесі застосування проєктного підходу до наукової діяльності кожне наукове дослідження – це окремий науковий проєкт, що має унікальний результат обмежений час виконання, визначену вартість, певні вимоги до кінцевого результату. Особливості НП – нетрадиційність та трудомісткість, що мають забезпечити отримання нового наукового знання. Наукові проєкти є нетрадиційними, оскільки їхніми продуктами є нові знання, одержані в процесі проведення фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксовані у формі звітів про науково-дослідну роботу або наукового відкриття тощо. Водночас виконання наукових проєктів – це трудомістка діяльність, в якій більшість часових, матеріальних, трудових та фінансових ресурсів припадає на проведення наукових досліджень з метою отримання наукових та науково-технічних результатів. Основними виконавцями наукових проєктів є вчені.

Виконуючи дисертаційне дослідження, аспірант вперше стикається з критеріями наукової діяльності, її ідеалами, такими поняттями, як новизна наукового дослідження, його обґрунтованість, значення результатів для теорії і практики, що є базовими нормативами оцінки дисертації. Здобувач прагне досягти внутрішньої єдності роботи, сформулювати новизну пропонованого наукового знання, обґрунтувати його достовірність, тобто намагається дотримати ті критерії, які існують в науці і встановлені відповідними норматив.

Наступним досить очевидною ознакою є визначення дисертації як науково-кваліфікаційної роботи. Тобто, з одного боку, вона є підставою для присудження здобувачеві відповідної кваліфікації, а з другого – це наукове дослідження з усіма притаманними йому атрибутами.

До нормативної групи належить також ознака кінцевого терміну виконання дисертаційного дослідження. Нормативним моментом завершення роботи є подання дисертації до дисертаційної ради, після чого будь-які зміни, виправлення або доповнення до тексту дисертації вже не допускаються. Стаття, представлена в науковий журнал, після рецензування може неодноразово редагуватися і поліпшуватися автором, тоді як здана в дисертаційну раду і прийнята до захисту дисертація правці не підлягає.

Доречним постає ставлення до дисертації як до наукового проєкту, оскільки саме проєкту притаманні новизна, закінченість, обмеженість ресурсів, цілісність, стадійність виконання, внутрішня єдність і підготовка відповідної документації. Саме через дисертаційне дослідження проєктна установка у сфері науки помітно посилюється, надає певні технології підготовки проєктів, що реалізуються в різних сферах наукової діяльності людини, зрощуючи знання природних і соціально-гуманітарних галузей науки з технологічними.

Отже, виконання наукових проєктів постає відповіддю на виклики сьогодення. Воно має сприяти колективній діяльності вчених, які виконують їх в єдиному часі та просторі, тим самим набуваючи важливих компетентностей, активізуючи комунікацію, усвідомлюючи власну відповідальність за науку, удосконалюючи творчі здібності.